

Departamento di
Enseñansa Aruba

AARDRIJKSKUNDE VWO

VAKINFORMATIE LANDSEXAMEN 2026

Directie Onderwijs Aruba
Afdeling Examens
Stadionweg 37
Tel: 5283400
Email: landsexamen@ea.aw
Website: www.ea.aw

Departamento di
Enseñansa Aruba

Landsexamen

De vakinformatie wordt samengesteld door de afdeling examens van Directie Onderwijs. De afdeling examens van Directie Onderwijs is verantwoordelijk voor het organiseren en de afname van de landsexamens voortgezet onderwijs. In de vakinformatie wordt het examenprogramma verwerkt. De Minister stelt het examenprogramma vast voor een vak.

Inhoud

1. INLEIDENDE OPMERKINGEN	4
2. EXAMENPROGRAMMA	4
3. CENTRAAL EXAMEN	5
4. COMMISSIE-EXAMENS	5
5. BEREKENING EINDCIJFER	5
BIJLAGE 1 EXAMENSTOF	6

1. Inleidende opmerkingen

Het landsexamen AARDRIJKSKUNDE VWO bestaat uit een centraal schriftelijk examen en commissie-examens. De commissie-examens en het centraal examen zijn verplichte onderdelen van het landsexamen. De commissie-examens van het vak AARDRIJKSKUNDE VWO bestaan uit twee (2) schriftelijke commissie-examens. In het examenprogramma staat onder anderen vermeld welke delen van de examenstof centraal zullen worden geëxamineerd en welke delen van de examenstof via de commissie-examens getoetst zullen worden.

2. Examenprogramma

In [Bijlage 1](#) staat een beschrijving van de examenstof.

In de onderstaande tabel geeft een 'ja' aan in welk examen de vaardigheden en kennis getoetst kunnen worden.

Tabel 1 verdeling van de vaardigheden en kennis over de verschillende examens

Domein	Subdomein	Centraal examen	DEEL 1 Schriftelijke commissie-examen	DEEL 2 Schriftelijke commissie-examen
A Vaardigheden	A1 Geografische benadering	ja	ja	ja
	A2 Geografisch onderzoek	nee	ja	ja
B Wereld	B1 Samenhang en verscheidenheid in de wereld	ja	nee	ja
	B2 Mondiaal verdelingsvraagstuk	nee	ja	nee
C Aarde	C1 De aarde als natuurlijk systeem, samenhang en diversiteit	ja	nee	ja
	C2 Mondiaal milieuvraagstuk	nee	nee	ja
D Gebieden	D1 Afbakening en gebiedskenmerken	ja	ja	nee
	D2 Actuele vraagstukken	nee	ja	nee
E Leefomgeving	E1 Nationale en regionale vraagstukken	ja	nee ja	nee ja
	E2 Regionale en lokale vraagstukken	nee	nee ja	nee ja
F Oriëntatie op studie en beroep		nee	ja	ja

3. Centraal examen

In de onderstaande tabel staat een overzicht van de aard, de duur, de toegestane hulpmiddelen en de weging van het centraal examen.

Tabel 2 voorschriften voor het centraal examen

Opdracht	Tijdsduur	Toegestane hulpmiddelen	Weging
Beantwoorden van vragen en maken van opdrachten	210 minuten	Staat in de rooster van het centraal examen	1

4. Commissie-examens

De volledige examenstof wordt verdeeld in twee (2) schriftelijke commissie-examens, zoals aangegeven in het examenprogramma.

In de onderstaande tabel staat een overzicht van de aard, de duur, de toegestane hulpmiddelen en de weging van de commissie-examens.

Tabel 3 voorschriften voor de commissie-examens

Commissie-examens	Opdracht	Tijdsduur	Herkansing mogelijk	Deelcijfer	Weging
DEEL 1 Schriftelijke commissie-examen	Beantwoorden van vragen en maken van opdrachten	120 minuten	ja	a	0.5
DEEL 2 Schriftelijke commissie-examen	Beantwoorden van vragen en maken van opdrachten	120 minuten	nee	b	0.5

5. Berekening eindcijfer

Het eindcijfer is het gemiddelde van het cijfer voor het centraal examen en het cijfer voor het commissie-examen.

Het cijfer voor het commissie-examen wordt berekend door elk van de deelcijfers te vermenigvuldigen met de bijbehorende wegingsfactor, de resultaten bij elkaar op te tellen en de uitkomst vervolgens af te ronden op 1 decimaal.

Eindcijfer=
(cijfer centraal examen + cijfer commissie-examen) gedeeld door 2, afgerond op een heel getal.

Bijlage 1 Examenstof

A VAARDIGHEDEN

A1 Geografische benadering

- A1.1 De kandidaat kan kaarten selecteren, lezen, analyseren, interpreteren en produceren bij het beantwoorden van geografische vragen.
- A1.2 De kandidaat kan geografische informatie in teksten, beelden en cijfers hanteren bij het beantwoorden van geografische vragen.
- A1.3 De kandidaat kan geografische vragen herkennen, zelf formuleren en beantwoorden.
- A1.4 De kandidaat kan geografische werkwijzen toepassen bij het formuleren en beantwoorden van geografische vragen.

A2 Geografisch onderzoek

- A2.1 De kandidaat kan een geografisch onderzoek opzetten en uitvoeren.
- A2.2 De kandidaat kan een geografisch onderzoeksverslag schrijven als basis voor een schriftelijke, mondelinge of audiovisuele presentatie.
- A2.3 De kandidaat kan gebruik maken van informatie- en communicatietechnologie bij het opzetten, uitvoeren, presenteren en evalueren van een geografisch onderzoek.

B WERELD

B1 Samenhang en verscheidenheid in de wereld

- B1.1 De kandidaat kan de begrippen 'mondialisering' en 'tijdruimtecompressie' in onderling verband en vanuit een geografische perspectief analyseren.
- B1.2 De kandidaat kan de economische, politieke en culturele dimensies van mondialisering vanuit een geografisch perspectief analyseren.
- B1.3 De kandidaat kan de uitwerking van het proces van mondialisering in verschillende gebieden beschrijven, in hoofdlijnen verklaren en aan elkaar relateren.
- B1.4 De kandidaat kan de geschiedenis van tijdruimtecompressie en mondialisering en de rol die hegemoniale staten daarin hebben gespeeld.
- B1.5 De kandidaat kan de mondiale spreidingspatronen van economische, culturele, demografische, sociale en politieke verschijnselen beschrijven, in hoofdlijnen verklaren en aan elkaar relateren.
- B1.6 De kandidaat kan indicatoren voor het vergelijken van landen op demografisch, economisch, sociaal-cultureel en politiek terrein.
- B1.7 De kandidaat kan de waarde en beperkingen van indicatoren op nationale schaal verklaren.
- B1.8 De kandidaat kan het verband tussen het sociaal-economisch ontwikkelingspeil van een gebied en de mate van verstedelijking, demografische kenmerken en verdeling van de werkgelegenheid analyseren en interpreteren.
- B1.9 De kandidaat kan stedelijke knooppunten in mondiale netwerken en hun ruimtelijke kenmerken beschrijven en verklaren.
- B1.10 De kandidaat kan de internationale migratie naar en sociale polarisatie binnen de drie genoemde stedelijke gebieden beschrijven en analyseren.

B2 Mondiaal verdelingsvraagstuk

- B2.1 De kandidaat kan het wereldvoedselvraagstuk beschrijven en analyseren als een maatschappelijk verdelingsvraagstuk.
- B2.2 De kandidaat kan mondiale patronen in de productie, consumptie en handel van belangrijke voedselgewassen aangeven.
- B2.3 De kandidaat kan de relaties leggen tussen globalisering en het wereldvoedselvraagstuk.
- B2.4 De kandidaat kan de actuele discussies over het wereldvoedselvraagstuk kritisch beoordelen en relaties leggen met relevante natuurlijke factoren.
- B2.5 De kandidaat kan het vraagstuk van het voedselzekerheid kritisch beoordelen en relaties leggen met relevante natuurlijke factoren.
- B2.6 De kandidaat kan de invloed van natuurlijke en maatschappelijke factoren op de voedselzekerheid in verschillende gebieden, op verschillende tijd en ruimteschalen beoordelen.
- B2.7 De kandidaat kan de kwetsbaarheid van natuurlijke systemen in verschillende gebieden en hun draagkracht voor de land bouw analyseren.

- B2.8 De kwetsbaarheid van sociale groepen in verschillende gebieden voor voedseltekort.
- B2.9 De kandidaat kan het beleid beoordelen dat is gericht op het vergroten van de voedselzekerheid in Afrika.
- B2.10 De kandidaat kan noodhulp, handelspolitiek en ontwikkelingssamenwerking analyseren en beoordelen.
- B2.11 De kandidaat kan economische ontwikkeling, sociale verhoudingen, politieke stabiliteit, demografische ontwikkeling en duurzaam landgebruik verklaren.

C AARDE

C1 De aarde als natuurlijk systeem, samenhang en diversiteit

- C1.1 De kandidaat kan de aarde als een uniek natuurlijk systeem beschrijven en deze kennis toepassen bij het analyseren van veranderingen aan het aardoppervlak op verschillende ruimte- en tijdschalen.
- C1.2 De kandidaat kan twee stroomgebieden in verschillende klimatologische zones vergelijken door de kenmerken te beschrijven en de verschillen te verklaren.
- C1.3 De kandidaat kan het externe systeem aarde en de betekenis voor klimaatsystemen beschrijven en verklaren.
- C1.4 De kandidaat kan de kenmerken van landschapszones op aarde en de veranderingen hierin beschrijven, analyseren en aan elkaar relateren.
- C1.5 De kandidaat kan de natuurlijke en landschappelijke kenmerken van een nader aan te wijzen fysisch-geografische macro-regio in onderlinge samenhang en in relatie tot de samenlevingen in de betreffende macro-regio analyseren.
- C1.6 De kandidaat kan de gevolgen van landdegradatie en zeevervuiling en de manier waarop men daarmee omgaat analyseren door de situatie in ten minste twee landen te beschrijven en te verklaren.

C2 Mondiaal milieuvraagstuk

- C2.1 De kandidaat kan het mondiale milieuvraagstuk beschrijven en analyseren als natuurlijk vraagstuk.
- C2.2 De kandidaat kan actuele discussies over het vraagstuk kritisch beoordelen, daarbij onderscheid maken tussen oorzaken en gevolgen en relaties leggen met relevante maatschappelijke factoren.
- C2.3 De kandidaat kan beleid beoordelen dat is gericht op het oplossen van het vraagstuk op macro-regionale schaal.

D GEBIEDEN

D1 Afbakening en gebiedskenmerken

- D1.1 De kandidaat kan ten aanzien van een macroregio de afbakening analyseren, gebruikmakend van combinaties van relevante kenmerken van deze.
- D1.2 De kandidaat kan een geografische vergelijking maken tussen de betreffende macro-regio en een andere ontwikkelingsregio in de wereld op grond van relevante kenmerken.
- D1.3 De kandidaat kan externe relaties wat betreft migratie, handel en politieke invloeden van Zuid-Amerika vergelijken met een andere macro-regio, zoals Zuidoost Azië.
- D1.4 De kandidaat kan de ontwikkelingsprocessen in de betreffende macro-regio in hoofdlijnen aangeven en verklaren met gebruikmaking van economische, politieke, sociaal-culturele, fysisch-geografische, historische, interne en externe factoren.
- D1.5 De kandidaat kan de economische ontwikkeling van Zuid-Amerika (Venezuela of Brazilië) met aandacht voor lokaal georiënteerde én op mondiale markten gerichte economische activiteiten in verschillende sectoren (landbouw, industrie en dienstverlening) aangeven.
- D1.6 De kandidaat kan verklaren waarom sommige regio's binnen Zuid-Amerika wel deelnemen aan de economische globalisering en andere niet of nauwelijks.

D2 Actuele vraagstukken

- D2.1 De kandidaat kan milieuvraagstukken samenhangend met het gebruik van natuurlijke hulpbronnen en natuurlijke gevaren samenhangend met natuurrampen verklaren.
- D2.2 De kandidaat kan kenmerken van de hedendaagse ontwikkeling in de steden en op het platteland van de betreffende macro-regio verklaren, samenhangend met het proces van mondialisering.
- D2.3 De kandidaat kan conflicten in de betreffende macro-regio verklaren, voor zover ze verband houden met de etnische en culturele diversiteit in de regio.

E LEEFOMGEVING

E1 Nationale en regionale vraagstukken

- E1.1 De kandidaat kan zich een beargumenteerde mening vormen over ruimtelijke-, sociaaleconomische, en fysische actuele vraagstukken gericht op duurzame ontwikkeling en plannen voor de ruimtelijke inrichting.
- E1.2 De kandidaat kan actuele migratiestromen in het Caribische gebied analyseren en interpreteren.
- E1.3 De kandidaat kan de samenstelling en het multiculturele karakter van de bevolking van het Caribische gebied beschrijven.

E2 Regionale en lokale vraagstukken

- E2.1 De kandidaat kan lokale en regionale ruimtelijke vraagstukken beschrijven en analyseren en zich daarover een beargumenteerde mening vormen.
- E2.2 De kandidaat kan karakteristieken van het Arubaanse toerisme omschrijven, herkennen en verklaren.
- E2.3 De kandidaat kan demografische kenmerken van Aruba en het Caribische gebied in relatie brengen met geografische en maatschappelijke ontwikkelingen.
- E2.4 De kandidaat kan de actuele migratievraagstukken op Aruba analyseren en beoordelen.

F ORIËNTATIE OP STUDIE EN BEROEP

- F1.1 De kandidaat kan informatie inwinnen over vervolgopleidingen waarin aardrijkskunde een rol speelt.
- F1.2 De kandidaat kan nagaan in hoeverre hij capaciteiten en interesses bezit die aansluiten op vervolgopleidingen waarin aardrijkskunde een rol speelt.

Een uitgebreide beschrijving van de examenstof is te vinden in de [syllabus](#) aardrijkskunde havo Cariben 2026 (examenblad.nl).